

Halmstad-Borgmesterens Epitafium i Roskilde Domkirke.

Ved Redaktør Chr. Christensen.

Gravstenene var langt ned i Tiden den sædvanligste Form for Gravmindet. Men der kom den Tid, hvor man ligesom ikke rigtig paa Gravstenen kunde faa sagt alt, hvad man havde paa Hjærte. Derfor var det, man paa Kirkevæg eller Pille over Graven, til yderligere Forherligelse af den afdøde, anbragte en Mindetavle med Indskrift, der beretter om den døde Levned og Fortjenester — til Amindelse for sig selv og som et Ord til Efterslægten. Havde Mindetavlen Billeder og anden kunstnerisk Udsmykning, gik den sædvanlig under Navn af *Epitafium*, d. v. s. noget anbragt ved eller paa Graven.

I det 17. Aarhundrede kom Epitafierne først rigtigt paa Mode. Til Gravstene over Mænd og Kvinder af Datidens Overklasse slutter sig naturligt et Epitafium, udfyldende og forklarende. Adskillige saadanne Epitafier har Domkirken endnu i Behold. Her skal omtales et enkelt, til hvilket knytter sig den Mærkelighed, at man næsten slet ikke kender den Mand, til hvis Ære det er opstillet.

Ved Højmessens 1ste Paaskedag 1933 henimod Guds-tjenestens Slutning, mens Domprovsten stod foran Alteret, lød et stærkt Brag gennem Kirken — som en Bænk, der væltede, eller lignende. Alt var dog straks igen stille, og der

blev ingen Uro eller Forstyrrelse. Det var det paa Egetræ oliemalede Billede fra det Guntzow'ske Epitafium i nordre Sidegang, der var faldet ud af sin Indramning ned paa Gulvet. Det blæste den Dag en stærk Storm af Nord, der stod lige paa det nordøstre Vaabenhus, og da Kirketjeneren fra dette aabnede Døren og gik ind i Kirken, fo'r Vinden med og rev Billedet ud af sin Indfatning. Epitafiet er opsat i 1655, saa de snart 300 Aar har vel svækket Indfatningen. Heldigvis tog Billedet ingen Skade. Det er malet paa en tyk Egeplade, der vejer 20—30 Pund. Egepladen er samlet i Midten og var gaaet lidt løs i Sammenføjningen, men efter at en Snedker og en Maler havde haft det under Behandling, kunde det atter anbringes paa sin Plads.

— — —

De, der kender Kirken og dens historiske Minder, vil ogsaa kende Epitafiet over Borgmester *Hans Andersen Guntzow*, hans Hustru og deres Sønnekone. Vi kender kun lidt til Slægten — egentlig ikke ret meget mere, end hvad Indskriften paa Gravstenen i nordre Sideskibs Gulv fortæller os:

Under denne Steen hviler sine Bene af al deris Møie erlig welwiis oc welforneme Mand Hans Andersøn Guntzow fordum Borgemester i Halmstad, som salig hensof i Herren den 3 Januarii 1655 i sin Alders 68 Aar og XI Maaneder oc i sit Ecteskabs 41 Aar og 7 Maaneder met erlig dydig oc gudfrøctig Qvinde Boel Mogens D. som salig døde den 1 Julii 1658 i sit Alders 82 Aar og i sit Enchesæde 3 Aar oc er her begraiven met sin Sønne Qvinde erlig, dydig og gudfrøctig Matrone

Apollone Marci D som salig i Gud døde den 21 Augusti 1655 i sin Alders 19 Aar 9 Uger oc 1 Dag og i sit Ecteskabs 3 Aar 10 Maaneder 3 Uger og 1 Dag met hæderlig og høilærde Mand

M. Anders Hansøn Guntzow, som sine S: Forældre og S: Hustroe til Ære hafver dette Leiersted og ofverhengende Epitaphium bekaastet Aar M. D C. L V.

Det i Gravstenens Indskrift nævnte Epitafium bestaar af et oliemalet Billede, som omfattes af en graahvid Sandstens-Ramme, hvis fremstaaende Linier og Punkter er guldbronce-rede. I Billedets Midte ses den afdøde med flere af hans Slægt knælende i Himmelen; foroven Herren omgivet af salige, forneden Helvedes Luer. Paa Rammens nedre Del er Guntzows

og hans Hustrus Vaaben udhugne. Borgmesterens Vaaben har indeni Skjoldet en Rosenbusk samt Bogstaverne H. A. G. og paa Hjælmen en Rosengren; hans Kones Vaaben har i Skjoldet et Hjærte med Bogstaverne B. M. D. og paa Hjælmen to harniskklædte Arme, som holder et Hjærte. Til Siderne staar Kristus med Tornekrone og Johannes, der vidner om det Guds Lam. Rammens nederste Del dannes af en oval Tavle, der indeholder følgende, for de to første Liniers Vedkommende til Dels udslidte Vers:

Menniske o omvend Dig, derpaa ligger Mact,
Mens Tiden er, gif paa Døden god Act.
Tenck, at da vi lefde, vare vi som Du,
Oc Jord blifver Du, som vi ere nu.
Men vil Du i Tro oc Haab Dødens Crone bære,
O da skal Lifsens Crone Din Løn være
Rigelig, naar vi Udvalte, Engle tillige,
Halleluia siunge i Guds Rige. Amen.

Om Epitafiet som Kunst skriver Dr. Villh. Lorenzen i Værket „Roskilde Domkirke“, at det er et kultiveret Arbejde, „behersket i Komposition og Ornamentik, det er i Færd med at arbejde sig ud af Bruskbarokken“. Maleriet af de afdøde kalder han „højst uheldigt“. Det giver os dog sikkert deres Portræter. Den Halmstad-Borgmester har været en værdig Mand med stort Skæg; til venstre i Billedet ses en ung Mand, med et tiltalende, livligt Udtryk, maaske noget lapset. Epitafiet er 300 cm højt og 181 cm bredt; Gravstenen er 206 cm høj og 175 cm bred.

Vi kender et Par af Borgmesterens Sønner, ogsaa ham, der var gift med Apollone Marcusdatter og mistede baade Fader og Hustru i 1655 og rejste Epitafiet samme Aar. Han hed *Anders Hansen Guntzow*, blev Student i 1641 fra Lunds Gymnasium, studerede 1646 i Leyden og tog 1651 Magistergraden i København. Samme Aar giftede han sig og levede derefter som Privatmand først i *Roskilde* og siden i København, hvor han ejede en Gaard. Siden blev han Præsident i Hofretten i København, fra hvilket Embede han skal have taget sin Afsked i 1695. Han levede endnu i 1701. Efter sit første, kortvarige Ægteskab giftede han sig omkring 1656

med Mette Bang, Søster til Professor Thomas Bang. Ogsaa hun døde, og han giftede sig tredie Gang med Maren Grimeton, Datter af Hans Bentsen, Sognepræst i Grimeton i Halland.

En anden Søn, *Mogens Hansen Guntzow*, blev i 1633 Student fra Sorø. Han nævnes som Forfatter af et lille latinsk Skrift fra 1633, men ellers vides intet om ham.

— — —

I December 1932 havde Roskilde Besøg af Inspektøren for Hallands Museum i Halmstad, Dr. *Erik Salvén*, en kendt Arkæolog, der har ledet Udgravninger af Kirkeruiner i Halmstad og deltaget i andet videnskabeligt Arbejde. Dr. Salvén er Næstformand for den svenske Ungdomsring og ivrig Deltager i den svenske Folkedansebevægelse. Det var et Folkedanserbesøg, der havde ført ham til Roskilde. Men samtidig fik han ogsaa andet besørget. Han studerede med Interesse den gamle Halmstad-Borgmesters Gravminde i Domkirken og lod baade Gravstenen og Epitafiet fotografere, ligesom han ogsaa lod tage et stort Billede af et andet Halmstad-Minde i Domkirken, nemlig det Relief paa den ene Langside af Frederik II's Gravmæle, der viser Halmstads Belejring 1563, en af denne Konges krigerske Bedrifter.

Saaledes rummer vor herlige Domkirke mange fælles-skandinaviske Minder.

Mærkeligt er det, hvor lidt der er opbevaret om denne Halmstad-Borgmester, der faar et saa storstilet Gravmæle. „Föreningen Gamla Halmstads Årsbok“ 1930 bragte en Artikel om „Borgmästare och Råd“ i Halmstad gennem Tiderne, og her finder man ogsaa Hans Andersson Guntzow, men Forfatteren, Hr. Axel Westman, ved om ham kun, at han har været Syndicus (juridisk Embedsmand), ellers intet, ikke engang hvilket Aar han har været Borgmester. I samme Aarbog 1933 har Første Postassistenten Yngve Dillberg skrevet en Artikel „Ett epitafium och en gravsten i Roskilde domkyrka“, men heller ikke han har formaaet at samle væsentlige Oplysninger. Vi ved ikke engang med Sikkerhed, i hvilke

Aar han har forvaltet sit Embede som Borgmester, men efter al Sandsynlighed har det været i Aarene 1650—53.

I „Roskilde Domkirkes Regnskaber 1634—1700“ i Landsarkivet for Sjælland læses under Rubriken „Domkirkens Regnskab til Lambertidag a. 1655“ følgende Antegning under Aar 1655:

„Unvisse Indtægt d. 18. januar: for en begraaffuelsis Sted i Kirken til Mester Anders Guntzo hans Fader och Moder — 200 rixdr.

for den store Klocke offuer hans Faders liig at ringe — 10 rixdr.

Yderligere Oplysninger om Guntzow har Landsarkivet ikke kunnet bringe, hans egen By heller ikke. At han har faaet et saa fornemt Hvilested som i Danmarks Westminster Abbey, tør vel helt skrives paa den sønlige Kærligheds Konto.

Efterskrift. Bloch: Roskilde Domskoles Historie III, 1844, refererer en Sag mellem Rektor Hans Callundborg og Mag. Anders Guntzow ang. det at hans Fader og hans første Hustru Appelone skænkede Legat til Roskilde Domskole. Dom i Sagen 7. Septbr. 1664.

1662 dimitteres fra Roskilde Domskole to Brødre Grimeton, Janus og Benedictus, begge fra Grimeton i Halland, sandsynligvis da Svogre til Anders Guntzow i hans tredie Ægteskab. C. C.
